

KÚRIA

Bfv.III.1.420/2013/6. szám

A Kúria Budapesten, a 2014. évi március hó 24. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

Az emberölés büntette miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Gyulai Törvényszék 13.B.439/2012/24. számú, illetőleg a Szegedi Ítéltábla Bf.II.205/2013/15. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítványozó, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Gyulai Törvényszék 2013. február 26-án meghozott 13.B.439/2012/24. számú ítéletével a terheltet emberölés büntette [1978. évi IV. törvény - továbbiakban korábbi Btk. - 166. § (1) bekezdés, (2) bekezdés j) pont] miatt 18 év fegyházbüntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. Rendelkezett a terhelt által előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a lefoglalt bűnjelek kiadásáról, a lefoglalás megszüntetéséről és megsemmisítéséről, valamint kötelezte a terheltet a felmerült bűnügyi költség - egy részének - megfizetésére.

A kétoldalú fellebbezés folytán eljáró Szegedi Ítéltábla a 2013. szeptember 12. napján kelt Bf.II.205/2013/15. számú ítéletével a

terhelt cselekményét emberölés büntettének [korábbi Btk. - 166. § (1) bekezdés, (2) bekezdés d) és j) pont] minősítette. Megállapította, hogy a terhelt a büntetés kétharmad részének kitöltését követő nap bocsátható feltételes szabadságra. Pontosította az elsőfokú bíróság bűnügyi költség vonatkozásában tett rendelkezését, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Kötelezte a terheltet a felmerült bűnügyi költség - egy részének - megfizetésére.

A másodfokú bíróság jogerős ítélete ellen a terhelt védője a Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) pontjában - annak az első fordulatóban - meghatározott okból nyújtott be felülvizsgálati indítványt a kiszabott büntetés enyhítése érdekében, mert - álláspontja szerint - a jogerős másodfokú ítéletében a bíróság a büntető anyagi jogszabály megsértésével minősítette különös kegyetlenséggel elkövetettként [2012. évi C. tv. (Btk.) 160. § (2) bekezdés d) pontja] a terheltnek az egyébként védekezésre képtelen személy sérelmére [Btk. 160. § (2) bek. j) pont] megvalósított emberölési cselekményét, s emiatt törvénysértően súlyos büntetést szabott ki a terhelttel szemben.

Az indítványban kifejtett indokok szerint

- egyfelől nem volt bizonyított az ügyben, hogy a terhelt a halálos eredményt előidéző szűrást követően hosszú, bár 24 órát meg nem haladó időn át étlen-szomjan hagyta volna a sértettet, neki ezzel nagyobb kínszenvedést okozva; ez a körülmény tehát nem lehet a különös kegyetlenséggel elkövetés megállapításának az indoka;
- másfelől nem állapítható meg a különös kegyetlenség és a sértett halála között okozati összefüggés sem, mert a halált egyetlen szűrás, és az abból származó belső sérülések következményeként kialakult vérmérgeződés okozta;
- végezetül a terhelt szándékossága tekintetében sem állapítható meg különös kegyetlenség. Erre ugyanis csak egyenes ölési szándék esetén kerülhetne sor, a terhelt ölési szándéka viszont eshetőleges volt.

A Legfőbb Ügyészség írásbeli nyilatkozatában (BF. 2625/2013.) a felülvizsgálati indítványt a tényállást támadó részében a törvényben kizárt okra alapítotttnak látta, egyebekben pedig alaptalannak tartotta, s emiatt a jogerős ügydöntő határozat hatályában fenntartását indítványozta.

A védő a Legfőbb Ügyészség átiratára írásban észrevételt tett, ebben tartalmilag megismételte az indítványában kifejtett jogi álláspontját.

A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. §-ának (1) bekezdése alapján tartott tanácsülésen bírálta el - a Be. 423. §-ának (1), (2), (4) és (5) bekezdéseiben foglaltak szerint - az irányadó tényállás tekintetbe vételével, a megtámadott határozat

meghozatala idején hatályos jogszabályok és az indítványban, valamint a - hivatalból vizsgált - Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt ok alapján.

A felülbírálat eredményeként megállapította, hogy a felülvizsgálati indítvány nem megalapozott.

A fentebb már felhívott Be. 423. §-ának (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás irányadó, és ez a tényállás a felülvizsgálati indítványban nem is támadható. Ennek megfelelően a Kúria a jogi következtetéseit akár a bűnösség megállapítása - amely a jelen ügyben a felülvizsgálat okhoz kötöttsége folytán közömbös -, akár a cselekmény jogi minősítése, akár a kiszabott büntetés vagy az alkalmazott intézkedések törvényessége tekintetében kizárólag azokra a tényekre alapíthatja, amelyeket a támadott jogerős határozat tartalmaz, mégpedig függetlenül attól, hogy azok megállapítására az ügydöntő határozatban megalapozottan került-e sor.

A felülbírálandó ügyben a tényállás része az, hogy az egyébként is súlyosan mozgáskorlátozott 94 esztendő s sértettet a 2011. december 26-án este tíz óra tájban történt bántalmazását és mellkasának megszurását követően a terhelt az ágy előtt fekvő, étlen-szomjan hosszú időre magára hagyta. Másnap, miután délelőtt is megismételte a sértett bántalmazását, a dél körüli órákban ebben a helyzetben talált a sértettre a véletlenszerűen a lakásba betérő szomszéd.

Ennek a kérdésnek a bebizonyíthatatlanságra hivatkozó támadása tehát a tényállás támadását jelenti, amelyre felülvizsgálat nem folytatható.

Egyébként a másodfokon eljáró ítélőtábla az ölési cselekmény különös kegyetlenséggel elkövetését nem kizárólag a halálos kimenetelű mellkasi szúrás követő magárahagyatottságra, az ebből származó szenvedés-érzületre alapozta, hanem az azt megelőző és a másnap délelőtti - részben puszta kézzel, részben eszközzel történt - kitartó bántalmazásra is.

A Btk. 160. § (2) bekezdésében meghatározott minősített eseti tényállásban a különös kegyetlenséggel elkövetés az emberölés elkövetésének módja, ami nem azonosítható az emberölés elkövetési magatartásával.

Az emberölés törvényi tényállása ún. nyitott törvényi tényállás, amelynek az a lényege, hogy a törvény nem határozza meg az elkövetési magatartás mibenlétét, ebből következően minden olyan magatartás tényállásszerű ölési magatartás, amely az okozatosság rendjén a halálos eredmény előidézésére alkalmas.

Az okozatosságnak tehát az elkövetési magatartás és az eredmény (a

sértett halála) között kell fennállnia. Amennyiben az elkövetési magatartás különös kegyetlenséggel véghezvitt, az okozati kapcsolat meglétének vizsgálata akkor is az elkövetési magatartás és az eredmény viszonyában történhet.

A felülbírált ügy irányadó tényállása szerint az elkövetési magatartás több szorosan egymáshoz kapcsolódó elemből tevődött össze. Ennek csak egyik eleme a sértett pusztá kézzel, valamint pontosan meg nem határozható, vonalas jellegű sérülést okozó eszközzel való kitartó bántalmazása, amelynek folyamatában került sor a 20 cm pengehosszúságú késsel közepes erővel a bal oldali bordaív alatti hasüreget megnyitó és többszörös vékonybél-sérülést okozó szúrásra, ami az idejekorán történő orvosi ellátás hiányában a későbbi műtéti beavatkozás ellenére a hashártyagyulladás szövődményeként vérmérgeződéshez és a sértett halálához vezetett.

Ennek az összetett elkövetési magatartásnak - amelynek egyes elemei pusztán csak testi sérülést okoztak - a jellemzője az emberöléshez feltétlenül szükséges kegyetlenséget meghaladó brutális elkövetési mód, amely a különös kegyetlenség büntetőjogi fogalmának felel meg (3/2013. BJE II/4. pont).

Emellett a különös kegyetlenséggel elkövetés szempontjából nem hagyható figyelmen kívül, hogy az idős és ebből eredően mozgásában egyébként is számottevően korlátozott sértettnek az életveszélyes sérülése folytán már mozgásképtelen állapotában hosszú időn keresztül, a földön fekvé, étellel-itallal ellátás nélkül való magára hagyása önmagában alkalmas a halálához vezető ok-okozati folyamat megindítására, és ez a folyamat a terhelt magatartásán kívül eső okból szakadt meg.

Helyesen ismerte fel a másodfokú bíróság azt is, hogy a terheltnek az iménti brutális magatartása a sértett oldalán az átlagosat lényegesen meghaladó szenvedés-érzettel járt együtt (másodfokú ítélet 5. old. 1., 2. bekezdései).

Nem helytálló az indítvány jogi álláspontja abban sem, hogy a különös kegyetlenséggel elkövetés kizárólag egyenes ölési szándék esetén, tehát csak akkor állapítható meg, ha az elkövető a sértett halálának bekövetkeztét kívánja.

Az kétségtelen, a különös kegyetlenséggel elkövetés megállapításához az elkövető tudatának az elkövetés idején át kell fognia a végrehajtás különös kegyetlenségét. A terheltnek erre a tudattartalmára a sérülések számából, a bántalmazás hosszan tartó, elhúzódó voltából, a sértett látható szenvedéséből egyértelmű következtetés vonható.

Ebből viszont az következik, hogy a különös kegyetlenség, mint elkövetési mód a szándék tudati, akaratí oldalához és nem az érzelmi oldalához (a sértett halálának kívánásához vagy az abba való belenyugváshoz) kapcsolódik. Ekként pedig - amint a

felülbírált ügyben a terhelt esetében - az emberölés különös kegyetlenséggel elkövethető úgy is, hogy az elkövető ölési szándéka csupán eshetőleges, azaz az elkövető felismeri a magatartásának különös kegyetlenségét, és a halálos kimenetel előidézésére alkalmasságát, ám a halálos eredmény bekövetkezését nem kívánja, de abba közömbösséggel viseltetve belenyugszik.

A fentieket figyelembe véve nem tévedett a másodfokú bíróság a cselekmény jogi minősítése körében, tehát a felülvizsgálat indítványban hivatkozott oka nem áll fenn.

Megjegyzi a Kúria, hogy a cselekmény jellegét, súlyát, kivitelezésének módját, emellett azt tekintetbe véve, hogy a bűncselekmény más körülménynél fogva - a sértett védekezésre képtelen állapotára figyelemmel - is súlyosabban minősül, a terhelttel szemben kiszabott, és a Btk. 35. §-ának (2) bekezdése alapján az irányadónál eggyel enyhébb (börtön) végrehajtási fokozatban végrehajtani rendelt büntetés abban az esetben sem lenne törvénysértően súlyos büntetésnek tekinthető, ha a különös kegyetlenséggel elkövetés minősítő körülménye nem lenne a terheltnek felróható. Miután a Be. 416. § (1) bekezdésének b) pontja szerint a felülvizsgálatnak az is feltétele, hogy az anyagi jogszabálysértő minősítés egyszersmind törvénysértő büntetés kiszabását eredményezze, a felülvizsgálat ez esetben sem vezethetne eredményre.

A kifejtettek alapján, és mert Kúria a hivatalbóli vizsgálat [Be. 423. § (5) bek.] során a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott felülvizsgálati okot sem észlelt, az indítványnak nem adott helyt, és a támadott határozatokat a Be. 426. §-a szerint hatályukban fenntartotta.

A fellebbezés és a felülvizsgálat kizártságára, valamint az indítvány megismétlésének tilalmára vonatkozó figyelmeztetés a Be. 3. § (4) bekezdésén, illetve a 416. § (4) bekezdésének b) pontján, továbbá a 418. § (3) bekezdésén és a 421. § (2) és (3) bekezdésén alapul.

Budapest, 2014. március 24.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Belegi József s.k. előadó bíró, Dr. Metzinger Márton s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő

MV